

บทที่ 1

บทนำ

ความสำคัญของปัญหา

จากสภาพเศรษฐกิจของประเทศไทยนับจากปลายปี พ.ศ. 2549 มีแนวโน้มถดถอยเรื่อยมา ซึ่งภาวะถดถอยเช่นนี้ย่อมส่งผลกระทบต่อสถานะโดยรวมของประเทศ ไม่ว่าจะเป็นภาคการเกษตร ภาคอุตสาหกรรม หรือภาคการเงินและการลงทุน ถ้าจะพิจารณาถึงปัจจัยและเหตุของปัญหาที่ส่งผลให้เกิดภาวะถดถอยเช่นนี้คงจะหลีกเลี่ยงไม่พ้นภาวะที่ไม่มีความมั่นคงทางการเมือง อีกทั้งเหตุความไม่สงบทางภาคใต้ โดยมองได้ว่าเป็นเหตุปัจจัยจากภายในประเทศ รวมถึงความผันผวนทางด้านเศรษฐกิจโลก ไม่ว่าจะเป็นจากทางด้านราคาน้ำมันที่มีการเปลี่ยนแปลงตลอดเวลา อัตราดอกเบี้ย และอัตราแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศ ซึ่งเปลี่ยนแปลงในทิศทางที่แข็งค่าขึ้นเรื่อย ๆ เมื่อเทียบกับสกุลเงินดอลลาร์สหรัฐรวมถึงเงินสกุลอื่น ๆ และมีแนวโน้มที่จะแข็งค่าต่อไป ด้วยเหตุผลดังกล่าวข้างต้น ส่งผลกระทบต่อศักยภาพการส่งออกของ ทำให้แนวโน้มการส่งออกลดลง การบริโภคภายในประเทศ การลงทุนรวม อีกทั้งค่า GDP ลดลงอย่างต่อเนื่องด้วยเหตุนี้ รัฐบาลจึงต้องออกมาตรการเพื่อกระตุ้นให้ภาวะเศรษฐกิจไม่ตกต่ำไปกว่าที่เป็นอยู่ ไม่ว่าจะเป็นการชะลอการปรับขึ้นอัตราภาษีมูลค่าเพิ่ม การปรับลดอัตราดอกเบี้ย การควบคุมราคาสินค้าอุปโภคบริโภค การควบคุมค่าครองชีพ การลงทุนในโครงการขนาดใหญ่ การปรับอัตราเงินเดือนข้าราชการ ปลัดดันแผนการส่งออกที่ส่งผลดีต่อผู้ส่งออก ออกมาตรการทางการเงิน การลงทุน อีกทั้งมีการร่วมมือกับสถาบันทางการเงิน ในความพยายามหาทางช่วยเหลือให้ผ่านพ้นภาวะทางเศรษฐกิจ ซึ่งหากมองสถานะทางการเงินของประชาชนในภาคครัวเรือนแล้ว จะเห็นได้ว่าการใช้จ่ายต่อครัวเรือนมีแนวโน้มลดลง ไม่ว่าจะเป็นพิจารณาจากการใช้จ่ายผ่านบัตรเครดิตที่ลดลง หรือค่าใช้จ่ายในการบริโภคของประเทศ จากเหตุผลดังกล่าวข้างต้นอาจกล่าวได้ว่าผลกระทบ

ทางด้านเศรษฐกิจมีผลโดยตรงต่อการบริโภค การเก็บออม ความสามารถในการชำระหนี้ของประชาชนโดยตรง ทั้งที่เป็นภาคเอกชน และข้าราชการ

ท่ามกลางวิกฤตเศรษฐกิจถดถอยชะลอตัว แต่ธุรกิจสหกรณ์ออมทรัพย์กลับขยายตัวเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง ไม่ว่าจะเป็นสินทรัพย์รวม การถือหุ้นของสมาชิก การให้เงินกู้ เงินรับฝากออมทรัพย์ และกำไรสุทธิประจำปี (ดูตาราง 1)

ตาราง 1

ผลการดำเนินงานของสหกรณ์ออมทรัพย์ ปี พ.ศ. 2546-2550 (หน่วย: ล้านบาท)

พ.ศ.	จำนวนสมาชิก (คน)	สินทรัพย์รวม	การถือหุ้นของสมาชิก	เงินรับฝากออมทรัพย์	การให้เงินกู้	กำไรสุทธิประจำปี
2546	2,311,422	478,594.86	222,790.17	161,531.29	362,842.87	20,571.11
2547	2,384,605	546,991.93	250,610.54	178,892.18	419,298.58	21,627.09
2548	2,136,740	600,384.28	271,541.88	189,058.70	465,478.69	21,922.00
2549	2,132,383	662,993.52	300,654.28	185,986.52	521,404.62	24,043.14
2550	2,294,869	730,818.64	346,850.92	198,250.67	581,444.10	27,599.59

ที่มา.จาก สถิติการเงินของสหกรณ์ออมทรัพย์ในรอบ 5 ปี พ.ศ. 2546-2550, โดย ส่วนวิจัยและพัฒนาสารสนเทศทางการเงิน กรมตรวจบัญชีสหกรณ์, 2553, ค้นเมื่อ 20 มิถุนายน 2553, จาก <http://203.154.183.18/ewt/statistic/download/5year-save.pdf>

สหกรณ์ออมทรัพย์เป็นองค์กรธุรกิจที่แตกต่างไปจากองค์กรธุรกิจเอกชน และรัฐวิสาหกิจ มีกรอบแนวคิดในการบริหารจัดการที่ยึดมั่นหลักการวิธีการสหกรณ์ เพื่อความมีประสิทธิภาพ เป็นที่พึ่งพาของสมาชิก มีเครือข่ายความร่วมมือตั้งแต่ระดับรากหญ้าไปจนถึงระดับโลกในรูปขบวนการสหกรณ์ ซึ่งสหกรณ์ออมทรัพย์มีสถานะเป็นนิติบุคคลตามกฎหมายสหกรณ์ และกระทรวงการคลังได้ประกาศให้สหกรณ์ออมทรัพย์คิดดอกเบี้ยเงินกู้ยืมได้เช่นเดียวกับสถาบันการเงิน ตามประกาศกระทรวงการคลัง เมื่อ 21 พฤศจิกายน พ.ศ. 2526 สหกรณ์ออมทรัพย์ซึ่งเป็นสถาบันการเงินรูปแบบหนึ่ง มีจำนวนสมาชิก ปี พ.ศ. 2550 จำนวน 2,294,869 ล้านคน (ดูตาราง 1) สมาชิกส่วนใหญ่

เป็นชนชั้นกลางที่มีรายได้ประจำ การดำเนินงานของสหกรณ์ออมทรัพย์มีการขยายตัวอย่างรวดเร็วต่อเนื่องตลอด 10 ปีที่ผ่านมา ไม่ว่าจะเป็นขนาดของสหกรณ์ที่จัดเป็นขนาดใหญ่ถึงใหญ่มาก ร้อยละ 91.20 ดำเนินธุรกิจโดยรวมจำนวนเงินทั้งสิ้น 767,025 ล้านบาท สินทรัพย์รวมทั้งระบบ 730,818.64 ล้านบาท หากเปรียบเทียบกับระบบธนาคารพาณิชย์ในประเทศ ณ วันที่ 31 ธันวาคม 2550 จำนวน 18 แห่ง ซึ่งมีสินทรัพย์รวมจำนวน 7,816,545 ล้านบาท เทียบได้เป็นร้อยละ 9.35 ของสินทรัพย์รวมธนาคารพาณิชย์ ผลประกอบการสหกรณ์ออมทรัพย์ส่วนใหญ่มีกำไรสุทธิจากการดำเนินงาน จำนวน 27,599.59 ล้านบาท เพิ่มขึ้นจากปีก่อน 3,556.45 ล้านบาท คิดเป็นร้อยละ 14.79

ในการดำเนินธุรกิจของสหกรณ์ออมทรัพย์ สหกรณ์ออมทรัพย์มีทุนในการดำเนินงานมาจากเงินค่าหุ้น และเงินรับฝากจากสมาชิก โดยไม่มีการกู้ยืมจากต่างประเทศ การชำระค่าหุ้น และการชำระหนี้เงินกู้ยืมที่สหกรณ์ใช้ระบบหักเงิน ณ ที่จ่ายเงินเดือน ทำให้มีเงินทุนหมุนเวียนไหลเข้าสหกรณ์อย่างสม่ำเสมอทุกเดือน จากการดำเนินการดังกล่าว สหกรณ์ออมทรัพย์จึงมีความมั่นคงอย่างสูง โดยเฉพาะเมื่อพิจารณาตัวเลขความมั่นคงของสินทรัพย์ ในปี พ.ศ. 2539 สหกรณ์ออมทรัพย์ทั้งระบบมีค่าเพื่อหนี้สูญต่อลูกหนี้สมาชิกกู้ และค่าหนี้สงสัยจะสูญต่อลูกหนี้สมาชิกเพียงร้อยละ 0.021 และ 0.075 ตามลำดับเท่านั้น ซึ่งน้อยมากเมื่อเปรียบเทียบกับสถาบันการเงินประเภทอื่น ๆ

สหกรณ์ออมทรัพย์พระราชวังเดิม เป็นสหกรณ์ออมทรัพย์ที่จัดอยู่ในรูปแบบย่อยตามอาชีพที่สมาชิกสังกัด คือสหกรณ์ออมทรัพย์ทหาร ซึ่งได้ขอจดทะเบียนต่อนายทะเบียนสหกรณ์ เมื่อ 22 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2526 โดยใช้ชื่อว่า “สหกรณ์ออมทรัพย์วังเดิม จำกัด” มีชื่อย่อว่า “สอ.วค.” เริ่มประกอบธุรกิจครั้งแรกเมื่อ 22 เมษายน พ.ศ. 2526 การดำเนินการในระยะแรกมีสมาชิกจำนวน 150 คน โดยรับสมาชิกที่เป็นข้าราชการและลูกจ้างประจำที่สังกัดหน่วยงานในพระราชวังเดิม ในการให้กู้ยืมสมาชิกกู้กรณีฉุกเฉินได้ไม่เกิน 5,000 บาท สำหรับการกู้สามัญให้สมาชิกกู้ได้เป็นจำนวน 8 เท่าของเงินเดือน แต่ไม่เกิน 30,000 บาท

ปัจจุบันสหกรณ์ออมทรัพย์วังเดิม จำกัด มีสมาชิก ณ วันที่ 31 ธันวาคม พ.ศ. 2553 จำนวน 14,618 คน เป็นหนี้กับสหกรณ์ 12,595 คน เป็นหนี้เงินให้กู้เพื่อฉุกเฉิน

จำนวน 5,820 คน เป็นหนี้เงินกู้สามัญจำนวน 6,775 คน โดยสมาชิกกู้ยืมฉุกเฉินได้เป็นจำนวนครึ่งหนึ่งของเงินเดือน และกู้สามัญได้เป็นจำนวน 40 เท่าของเงินเดือน

ตาราง 2

รายงานปริมาณธุรกิจและผลการดำเนินงานสหกรณ์ออมทรัพย์ในหน่วยทหาร ปีบัญชี 2553

(หน่วย: ล้านบาท)

ชื่อสหกรณ์	ปริมาณธุรกิจ				
	สมาชิก (คน)	รับฝากเงิน	ให้เงินกู้	รวมปริมาณ ธุรกิจ	กำไร (ขาดทุน)
สหกรณ์ออมทรัพย์วังเดิม	15,466	3,015.850	4,446.761	7,462.611	172.875
สหกรณ์ออมทรัพย์กรมแผนที่ทหาร	1,116	4.751	149.985	154.736	8.220
สหกรณ์ออมทรัพย์ ขส.ทอ.	1,212	4.103	248.071	252.174	16.534
สหกรณ์ออมทรัพย์กรมพลาธิการทหารอากาศ	899	0.941	150.310	151.252	9.963
สหกรณ์ออมทรัพย์กรมช่างโยธาทหารอากาศ	2,170	61.156	503.292	564.448	23.282
สหกรณ์ออมทรัพย์กรมยุทธศึกษาทหารอากาศ	1,360	26.077	385.320	411.398	20.208
สหกรณ์ออมทรัพย์กองบัญชาการกองทัพอากาศ	3,980	291.365	1,182.454	1,473.819	48.483
สหกรณ์ออมทรัพย์กรมแพทย์ทหารอากาศ	1,907	3.498	173.582	177.080	17.807
สหกรณ์ออมทรัพย์กรมสวัสดิการทหารบก	1,514	10.239	124.035	134.275	8.257

ที่มา. จาก รายงานปริมาณธุรกิจและผลการดำเนินงานของสหกรณ์ ปีบัญชี 2553, โดยระบบสารสนเทศทางการเงิน กรมตรวจบัญชีสหกรณ์, 2553, ค้นเมื่อ 20 ธันวาคม 2553, จาก http://203.154.183.12/cad2005/cad_center/report_coop/quantity_business_last_accly_year.php?page_size=20&PAGE=21&coop_type=&coop_acc_office=&province=1&year_start=&year_end=&day_start=&day_end=&report_num=&coop_sub_type=&startPage=19&endPage=28

จากตาราง 2 เมื่อพิจารณาปริมาณธุรกิจและผลการดำเนินงานของสหกรณ์ออมทรัพย์วังเดิม จำกัด ปีบัญชี 2553 เปรียบเทียบกับสหกรณ์ออมทรัพย์ทหาร อื่น ๆ พบว่า

สหกรณ์ออมทรัพย์วังเดิม มีจำนวนสมาชิก ปริมาณธุรกิจ คือมีเงินรับฝากและการให้เงินกู้ และผลการดำเนินงานคือ กำไร มากกว่าสหกรณ์รูปแบบเดียวกัน โดยรายได้หลักของสหกรณ์ออมทรัพย์วังเดิม มาจากการให้เงินกู้แก่สมาชิก โดยเป็นไปตามระเบียบสหกรณ์ออมทรัพย์วังเดิม ว่าด้วยการให้เงินกู้แก่สมาชิกสหกรณ์ออมทรัพย์วังเดิม

ดังนั้นจึงน่าสนใจที่จะศึกษาว่ามีปัจจัยอะไรบ้างที่มีอิทธิพลต่อปริมาณการให้เงินกู้ของสหกรณ์ออมทรัพย์วังเดิม ซึ่งเป็นธุรกิจหลักจนเป็นผลให้สหกรณ์ออมทรัพย์วังเดิม มีปริมาณธุรกิจและผลการดำเนินงานที่สูงกว่าสหกรณ์ออมทรัพย์ทหารอื่น ๆ ในรูปแบบเดียวกัน เพื่อจะได้นำมาประกอบการพิจารณาทิศทางการดำเนินงานให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

วัตถุประสงค์ของการศึกษา

เพื่อศึกษาถึงปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อปริมาณการให้เงินกู้ของสหกรณ์ออมทรัพย์วังเดิม จำกัด

ขอบเขตของการศึกษา

การศึกษาถึงปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อปริมาณการให้เงินกู้ของสหกรณ์ออมทรัพย์ใน กองทัพเรือ กรณีศึกษา สหกรณ์ออมทรัพย์วังเดิม ในครั้งนี้ใช้ข้อมูลทุติยภูมิ (secondary data) ประเภทอนุกรมเวลา (time series data) รายปี ในช่วงเวลาปี พ.ศ. 2530-2553 รวมระยะเวลา 24 ปี

สมมติฐานของการศึกษา

อัตราดอกเบี้ยเงินให้กู้ ทุนเรือนหุ้น และกำไรสุทธิ ของสหกรณ์ออมทรัพย์วังเดิม มีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกันกับปริมาณการให้เงินกู้ของสหกรณ์ออมทรัพย์วังเดิม

วิธีการศึกษา

แหล่งที่มาของข้อมูล

ข้อมูลที่ใช้ในการศึกษาเป็นข้อมูลทุติยภูมิ (secondary data) ประเภทอนุกรมเวลา (time series data) เป็นข้อมูลรายปีระหว่างปี พ.ศ. 2530-2553 ซึ่งได้ข้อมูลจากรายงานกิจการประจำปีของสหกรณ์ออมทรัพย์วังเดิม

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. การศึกษาเชิงพรรณนา (descriptive method) เป็นการวิเคราะห์ประเภทของการให้เงินกู้ การดำเนินงานและผลประกอบการ ตลอดจนวิธีการให้เงินกู้ของสหกรณ์ออมทรัพย์วังเดิม

2. การศึกษาเชิงปริมาณ (quantitative method) เป็นการนำตัวแปรต่าง ๆ ที่จะมีผลต่อการให้เงินกู้ของสหกรณ์ออมทรัพย์วังเดิม มาสร้างเป็นแบบจำลองทางเศรษฐมิติ (econometric model) เพื่อหาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรที่ศึกษากับปริมาณการให้เงินกู้ของสหกรณ์ออมทรัพย์วังเดิม ด้วยสมการถดถอยพหุคูณเชิงซ้อน (multiple regressions model) และทำการประมวลผลด้วยวิธีกำลังสองน้อยที่สุด (ordinary least squares)

แบบจำลองทางเศรษฐมิติของตัวแปรที่มีผลต่อการให้เงินกู้ ของสหกรณ์ออมทรัพย์วังเดิม โดยมีสมการแสดงความสัมพันธ์ คือ

$$WDC = a_0 + a_1INT + a_2NET + a_3STOC$$

โดยกำหนดให้

WDC = ปริมาณการให้เงินกู้ของสหกรณ์ออมทรัพย์วังเดิม (ล้านบาท)

INT = อัตราดอกเบี้ยเงินกู้ของสหกรณ์ออมทรัพย์วังเดิม (ร้อยละ)

NET = กำไรสุทธิของสหกรณ์ออมทรัพย์วังเดิม (ล้านบาท)

STOC = ทุนเรือนหุ้นของสหกรณ์ออมทรัพย์วังเดิม (ล้านบาท)

นิยามศัพท์เฉพาะ

กำไรสุทธิ หมายถึง ผลต่างระหว่างรายได้กับค่าใช้จ่ายของสหกรณ์ในปี
ดำเนินงานเดียวกัน

ทุนเรือนหุ้น หมายถึง ทุนส่วนที่ได้จากการขายหุ้นให้สมาชิก มูลค่าหุ้น
มักกำหนดไว้ตายตัว ตามกฎหมายหรือข้อบังคับของแต่ละสหกรณ์ โดยมากมักกำหนด
จำนวนหุ้นขั้นต่ำที่สมาชิกแต่ละคนถือ และจำกัดไว้ไม่เกินอัตราที่กำหนด

เงินรับฝากจากสมาชิก หมายถึง การรับฝากเงิน เป็นจุดมุ่งหมาย และกิจกรรมที่
สำคัญของสหกรณ์ออมทรัพย์ ทั้งยังเป็นแหล่งเงินทุนที่ได้จากแหล่งภายในที่ไม่ต้องมี
หลักประกัน

การให้เงินกู้ หมายถึง การดำเนินงานของสหกรณ์ออมทรัพย์โดยใช้เงินทุนของ
สหกรณ์เพื่อสนองความต้องการกู้เงินของสมาชิก และสหกรณ์อื่น ๆ

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

ผลการศึกษาระดับความสัมพันธ์ของปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อปริมาณการให้เงินกู้
ของสหกรณ์ออมทรัพย์วังเดิม สามารถเป็นแนวทางในการกำหนดนโยบายในการให้
เงินกู้ และใช้ในการบริหารจัดการให้เกิดความมีประสิทธิภาพสูงสุด